

Zaaknummer : 01042763
Ons Kenmerk : ODH462043
Datum : 10-07-2023

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 29 juni 2022 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.9, tweede lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden aan bestaande waterleidingen en het uitbreiden van de waterwincapaciteit van Winning 4 (locatie Wassenaarseslag) te Wassenaar en is aangevraagd namens Dunea N.V. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad en zandhagedis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdad en zandhagedis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het anders dan voor verkoop onder zich hebben van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.9, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het vangen van rugstreepdaden door gebruikmaking van niet-selectieve middelen.

De ontheffing is aangevraagd voor de periode 1 september 2022 tot en met 1 april 2023.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Dunea N.V.;
- II. de voorschriften 1 tot en met 18 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag, de aanvullende documenten van 1, 6 en 8 september 2022, 14 maart 2023 en 8 mei 2023 en bijlage 1 en 2 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. als vangmiddelen als bedoeld in artikel 3.25, eerste lid, van de Wet natuurbescherming wijzen wij aan:
 - schepnet met een maximale maaswijdte van drie millimeter (rugstreepdad);
 - vangemmer (rugstreepdad en zandhagedis);

- vangstropje (zandhagedis)
- elektrovisapparatuur.

V. dat deze ontheffing geldig is vanaf de bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2026.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Bijlagen

1. Kaart maatregelen zandhagedis en rugstreepad (ODH456345)
2. Algemeen Laarzenprotocol (ODH740527)

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - de start van de werkzaamheden te melden (startmelding);
 - uiterlijk één week voor uitvoering van de werkzaamheden welke gevolgen (kunnen) hebben op de rugstreeppad en zandhagedis een kaart te verstrekken met daarop aangegeven de exacte locaties van de amfibieën- en reptielenschermen en de met lint gemarkeerde terreinen;
 - het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering uiterlijk één week van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen welke van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling in de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
 - de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden ingediend.

- 2 Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 3 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de verschillende maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan project Winning 4' van 17 augustus 2022 en de aanvullende informatie van 1, 6 en 8 september 2022, 14 maart 2023 en 8 mei 2023. Uiterlijk één week na inwerkingtreding van deze ontheffing dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de voorgenomen werkzaamheden expliciet uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten en onderbouwing waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g het bijhouden van een logboek van de ecologische begeleiding.
- 4 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol en het logboek van de ecologische begeleiding (controle, vrijgave werkzaamheden, goedkeuring oplevering ecologische voorzieningen e.d.) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 5 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de rugstreeppad en de zandhagedis.

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermd) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

- 6 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het rapport 'Activiteitenplan Project Winning 4' van 17 augustus 2022 en de aanvullende stukken van 1, 6 en 8 september 2022 en 8 mei 2023.
- 7 Indien een of meerdere in voorschrift 6 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 8 Tijdig, minimaal twee maanden voordat de in voorschrift 7 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie vs. 1) te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften

- 9 Het plaatsen van rijplaten over bestaande onverharde beheerpaden dient uitgevoerd te worden in één werkrichting om eventueel aanwezige soorten de mogelijkheid te geven zich tijdig te kunnen verplaatsen naar een veilig leefgebied.
- 10 De rijnsnelheid van alle machines en voertuigen binnen het plangebied dienen niet hoger dan 5 kilometer per uur te zijn.
- 11 Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient natuurvriendelijk materieel te worden ingezet en/of sparende technieken te worden toegepast zoals beschreven in de gedragscode Wet natuurbescherming voor drinkwaterbedrijven².
- 12 Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden individuen van de rugstreppad en/of de zandhagedis worden aangetroffen in het plangebied, moeten de werkzaamheden per direct gestopt te worden. Er dient in dat geval direct contact opgenomen te worden met de begeleidende ecologisch deskundige (projectecoloog, zie vs. 5) en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1) onder vermelding van het zaaknummer. De werkzaamheden mogen hervat worden nadat in overleg met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid passende maatregelen zijn genomen en zij toestemming hebben gegeven het werk weer te starten.
- 13 Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het werkgebied ongeschikt te worden gemaakt voor de rugstreppad en de zandhagedis door het plaatsen van een amfibieën- en reptielenscherm (hierna: schermen) rondom het gehele werkterrein, onder begeleiding van een ecologisch deskundige (zie vs. 5). Aanvullend zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
 - a Het plaatsen van schermen dient uitgevoerd te worden in de laatste week van augustus tot en met de eerste week van september. Dit betreft de minst kwetsbare periode van de zandhagedis voorafgaand aan de winterperiode, welke start begin september en duurt tot en met maart;
 - b De schermen dienen minimaal tien centimeter in de grond te worden ingegraven en vanaf het maaiveld minimaal 50 centimeter hoog te zijn. De palen dienen aan de binnenzijde van het werkgebied te worden geplaatst;

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk. (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden; zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

² <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/06/Gedragscode-Waterbedrijven-20210602.pdf>.

- c Indien gebruik wordt gemaakt van een gronddepot naast het plangebied dient ook dit gronddepot uitgerasterd te worden met een scherm. Er mag geen gebruik worden gemaakt van een folie en/of doek op de grond van een gronddepot;
 - d De schermen dienen in goede staat te verkeren en minimaal één keer per week op functionaliteit gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige (vs. 5). Beschadigingen, hoge vegetatie of omgevallen schermen en dergelijke, waardoor de functionaliteit wordt belemmerd, dienen uiterlijk binnen een dag te worden hersteld of opgelost;
 - e De schermen dienen te blijven staan totdat de werkzaamheden zijn afgerond om er zeker van te zijn dat er geen nieuwe toestroom (influx) is van rugstreepadden en zandhagedissen naar het gebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd. Na afronding van de werkzaamheden mogen de schermen en onder begeleiding van de ecologisch deskundige (vs. 5) verwijderd worden;
 - f In het ecologisch logboek (vs. 3) dient door de ecologisch deskundige (vs. 5) verslag te worden gedaan van het plaatsen en verwijderen van de schermen, de uitgevoerde controles en wat de bevindingen en eventuele acties zijn geweest.
- 14 Op het afvangen en verplaatsen van de rugstreepad en de zandhagedis zijn de volgende aanvullende voorwaarden van toepassing:
- a Het afvangen en verplaatsen van de rugstreepad en de zandhagedis dient door de ecologisch deskundige (vs. 5) verricht te worden;
 - b Het afvangen van de rugstreepad dient uitgevoerd te worden door middel van het ingraven van emmers. Vanaf het moment van afvangen, dienen de emmers tweemaal daags met een tussenperiode van maximaal 10 tot 12 uur gecontroleerd te worden op aanwezige individuen van de rugstreepad, zandhagedis en overige aanwezige soorten;
 - c Voor het afvangen van de rugstreepad met emmers gelden de aanvullende voorwaarden:
 - i) Emmers dienen aan de onderzijde op meerdere plaatsen geperforeerd te zijn en te zijn voorzien van schuilmogelijkheden voor de rugstreepad en de zandhagedis (bijv. zand, gras en/of schors). Deze schuilmogelijkheden mogen er niet toe leiden dat beide soorten uit de emmer kunnen klimmen;
 - ii) Om de 25 meter dient één emmer aan de binnenzijde van de schermen ingegraven te worden. Aanvullend dienen meerdere emmers verspreid binnen het werkgebied en gronddepots ingegraven te worden of dienen er schuilplaten gelegd te worden;
 - iii) De emmers dienen één schuin geplaatste grillige stok/tak te bevatten, zodat muizen uit de emmers kunnen klimmen;
 - iv) Er dient 10 centimeter boven de emmers gaas geplaatst te worden, zodat er bescherming is tegen roofvogels en andere dieren;
 - v) Gedurende het weekend of tijdens periodes waarbij de emmers niet binnen 24 uur gecontroleerd worden, dienen de emmers afgesloten te worden, zodat individuen niet te lang gevangen zitten;
 - vi) Er dient rekening gehouden te worden met de weersomstandigheden. Droogte, hitte of regenval maken dat vangemmers tijdelijk dichtgezet moeten worden of vaker gecontroleerd moeten worden. Dit is ter beoordeling aan de deskundige (vs. 5);
 - d Het afvangen van de zandhagedis dient uitgevoerd te worden door middel van handvangsten, aangevuld met het plaatsen van meerdere schuilplaten binnen het plangebied en/of stropvangsten. Stropvangsten met behulp van vangstropjes mogen enkel en alleen worden toegepast door een ecologisch deskundige met aantoonbare kennis in het afvangen van de zandhagedis met deze specifieke methode. Vanaf het moment van afvangen, dienen de schuilplaten eenmaal daags gecontroleerd te worden op aanwezige individuen van de rugstreepad, zandhagedis en overige aanwezige soorten. Het afvangen dient bij voorkeur uitgevoerd te worden in de ochtend van 9.00 tot 12.00 uur of aan het eind van de middag. Sprake dient te zijn van gunstige weersomstandigheden (zonnig weer, temperatuur vanaf 12 a 14 graden Celsius en niet bij een temperatuur van 30 graden Celsius of hoger, niet bij regen, te veel wind (meer dan Bft 4) of dagen zonder zon en veel wind (meer dan Bft 4));

- e De gevangen individuen dienen zo snel mogelijk in het alternatief geschikt leefgebied weer vrijgelaten te worden buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, zie voor de locatie *Bijlage 1* bij deze ontheffing. Voor het verplaatsen van soorten naar het naastgelegen leefgebied zijn emmers toegestaan;
 - f Er dienen minimaal vijf aaneengesloten dagen, met gunstige weersomstandigheden, géén exemplaren van de rugstreeppad en de zandhagedis gevangen te zijn, vóórdát het plangebied door een ecologisch deskundige (vs. 5) mag worden vrijgegeven voor het starten van de voorgenomen werkzaamheden. Voor de rugstreeppad betekenen gunstige weersomstandigheden dat de luchttemperatuur boven het vriespunt moet zijn en de grondoppervlaktetemperatuur niet lager dan 5 tot 6 graden Celsius mag zijn. Voor de zandhagedis vallen zonnige dagen met een temperatuur tussen de 12 a 14 graden tot en met maximaal 30 graden Celsius, zonder regen of te veel wind (meer dan Bft 4) onder gunstige weersomstandigheden;
 - g In het ecologisch logboek (vs. 3, sub g) dient door de ecologisch deskundige (vs. 5) verslag te worden gedaan van het afvangen en verplaatsen van rugstreeppadden en zandhagedissen, waarbij genoteerd wordt door wie, wanneer, welke soort en hoeveel dieren zijn gevangen, verplaatst en waarheen. Daarnaast dient voor de rugstreeppad en zandhagedis per individu aangegeven te worden of het een sub-adult/juveniel of volwassen exemplaar betreft en voor de zandhagedis aanvullend wat het geslacht is, inclusief ondersteunend fotomateriaal.
- 15 Op de werkzaamheden in beide infiltratieplassen 28 en 36 zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
- a Vanaf de start van het verlagen van het waterpeil in beide infiltratieplassen dienen aanwezige rugstreeppadden en andere aanwezige soorten (amfibieën en vissen) te worden afgevangen en vrijgelaten te worden in de naastgelegen infiltratieplas buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden (zie *Bijlage 1*). Tevens dient de aanwezige sliblaag door de ecologisch deskundige (vs. 5) gecontroleerd te worden op nog aanwezige individuen en ook deze individuen te verplaatsen;
 - b Voor het afvangen is het toegestaan om gebruik te maken van schepnetten met een maximale maaswijdte van drie millimeter en/of door het toepassen van elektrovisserij (DEKA vermogen 5 kW) vanuit een boot (bij grotere infiltratieplassen) of met een draagbaar apparaat lopend door de infiltratieplas;
 - c Het toepassen van elektrovisserij voor het afvangen dient te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige met aantoonbare ervaring in het toepassen van deze specifieke vangmethode³. Het toepassen van elektrovisserij vereist, zowel voor de veiligheid van mens als van dier, vaardigheid in het werken met deze vangmethode;
 - d In het ecologisch logboek (vs. 3, sub g) dient door de ecologisch deskundige (vs. 5) verslag te worden gedaan van het afvangen en verplaatsen van de soorten. Daarnaast dient hierin een ecologische onderbouwing te zijn opgenomen, waaruit blijkt dat het elektrovisseren is verricht door een ecologisch deskundige die bedreven is in het toepassen van deze specifieke vangmethode.
- 16 Zowel bij het afvangen van soorten op het landhabitat als bij het afvangen van soorten in de infiltratieplassen 28 en 36, dienen altijd gebruikte materialen (waaronder handschoenen, laarzen, schepnetten, elektrovisnetten en opvangemmers) voor- en achteraf grondig ontsmet te worden conform het *Desinfectie protocol veldwerk* van RAVON⁴.

³ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/visserijregelingen/ontheffingen-kust-en-binnenwateren#ontheffing-binnenwateren>

⁴ https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf.

- 17 Aan deze ontheffing is een monitoringsverplichting verbonden om te borgen dat het leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis in het totale plangebied na de werkzaamheden functioneert en ook functioneel blijft op lange termijn. Er dient gedurende een periode van drie jaar gemonitord te worden door een ecologisch deskundige (vs. 5) op het gebied van de rugstreeppad en de zandhagedis, vanaf het eerstvolgende voortplantingsseizoen na uitvoering van de werkzaamheden. De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen opgenomen in de Handleiding Meetnet Reptielen en Amfibieën van RAVON (2020)⁵, waarbij de volgende randvoorwaarden van toepassing zijn:
- a de aanwezige wateren in het plangebied en binnen een zone van 500 meter rondom het plangebied worden op kooractiviteit van de rugstreeppad gemonitord;
 - b de zandhagedis dient gemonitord te worden door middel van het uitvoeren van looproutes in het plangebied en binnen een zone van 500 meter rondom het plangebied. Indien de looproutes enkele waarnemingen opleveren dient het monitoringsonderzoek aangevuld te worden met het leggen van schuilplaten (herpetoplaten) in het plangebied en binnen deze zone van 500 meter;
 - c aanvullend dient jaarlijks in de monitoringsperiode een kwalitatief ecologische beoordeling te worden gedaan door een ecologisch deskundige (vs. 5). Hieruit moet blijken hoe het functioneel leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis zich ontwikkeld en welke effecten hebben opgetreden. Er dient concreet te zijn gemotiveerd welke SMART-definitie⁶ wordt gegeven aan een goede, matige en slechte kwaliteit van het functioneel leefgebied van de betreffende soorten, zodat dit ook heldere handvatten geeft voor behoud van kwaliteit en het nemen van maatregelen ter verbetering;
 - d de resultaten van de monitoring en kwalitatief ecologische beoordeling dienen jaarlijks vóór 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie vs. 1);
 - e de resultaten dienen te worden opgeleverd in een korte rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen: een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen en een voorstel voor verdere optimalisatie of extra maatregelen, mocht het verwachte resultaat uitblijven en aanwijsbaar zijn toe te schrijven aan de uitvoering van de betreffende maatregelen. Voorstellen voor optimalisatie en extra maatregelen mogen worden uitgevoerd na goedkeuring van het voorstel door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1);
 - f indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen er aanvullende maatregelen worden opgelegd;
 - g te allen tijde dient het hygiëne protocol 'Algemeen Laarzenprotocol' (zie Bijlage 2) te worden gehanteerd.
- 18 Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het werkgebied op aanwezigheid van watercrassula te worden geïnventariseerd door een ecologisch deskundige die gespecialiseerd is in invasieve plantensoorten. Op de inventarisatie zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
- a Het gehele werkgebied inclusief een zone van 500 meter rondom wateren en vochtige habitattypen en gronddepots, en de volledige transportroute met een zone van 10 meter aan weerszijden dient geïnventariseerd te worden op het voorkomen van watercrassula;
 - b Indien tijdens de inventarisatie of uitvoering van de werkzaamheden alsnog watercrassula wordt aangetroffen in het werkgebied, gronddepots en/of transportroutes, mogen de werkzaamheden niet worden gestart of dienen alle werkzaamheden per direct te worden gestopt. Er dient in dat geval direct contact opgenomen te worden met de begeleidende ecologisch deskundige (projectecoloog, zie vs. 5) en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1). De werkzaamheden mogen hervat worden na succesvolle verwijdering van de watercrassula door een gespecialiseerd bedrijf met aantoonbare kennis van watercrassula en bestrijding hiervan en na toestemming daartoe van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1);

⁵ https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/HelpMee/Handleiding_daglijstjes.pdf.

https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/HelpMee/Handleiding_meetnet_reptielen.pdf?versie=202101120936.

⁶ SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

- c De resultaten van de inventarisatie gericht op de watercrassula dienen inclusief ondersteunend fotomateriaal uiterlijk binnen één week na het uitgevoerde onderzoek te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1);
- d Er dient te allen tijde het hygiëne protocol 'Algemeen Laarzenprotocol' (zie Bijlage 2) te worden gehanteerd;
- e In het ecologisch logboek (vs. 3, sub g) dient door de ecologisch deskundige die gespecialiseerd is in de watercrassula verslag te worden gedaan van de bevindingen van het onderzoek en indien van toepassing met de aanwezige locaties op kaart, waarbij de mate van besmetting wordt beschreven en de genomen vervolgstappen.
- f Indien watercrassula in de directe omgeving van het werkgebied wordt waargenomen, dient dit direct gemeld te worden aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid en overlegd te worden welke passende maatregelen kunnen worden genomen om verspreiding daarvan en besmetting in het plangebied te voorkomen.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Dit besluit is alleen van toepassing op de beschermde soorten, verbodsbepalingen en handelingen zoals opgenomen in de aanvraag. Indien blijkt dat de werkzaamheden zullen leiden tot overtreding van andere verbodsbepalingen en/of er sprake zal zijn van niet eerder voorziene effecten op andere beschermde soorten dan waarop dit besluit van toepassing is, dienen de werkzaamheden gestaakt te worden en direct contact te worden opgenomen met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs.1) en hiervoor een aanvullende ontheffing te worden aangevraagd bij Omgevingsdienst Haaglanden.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 29 juni 2022 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.9, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden aan bestaande waterleidingen en het uitbreiden van de waterwincapaciteit van Winning 4, (Wassenaarseslag) te Wassenaar en is aangevraagd namens Dunea N.V. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad en zandhagedis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdad en zandhagedis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het anders dan voor verkoop onder zich hebben van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.9, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het vangen van rugstreepdaden door gebruikmaking van niet-selectieve middelen.

De ontheffing is aangevraagd voor de periode 1 september 2022 tot en met 1 april 2023.

Bij de aanvraag behoren de volgende stukken:

- Activiteitenplan Project Winning 4, Bureau Waardenburg, projectnummer 20-0691, 17 augustus 2022;
- Adviesrapport Natuurherstelmaatregelen Programma Berkheide, Ecogroen, projectcode 21-365, 23 mei 2022;
- Programma Berkheide Raamwerk mitigatie en compensatie gebiedsbescherming, Bureau Waardenburg, rapportnummer 22-149, 26 juli 2022;
- Kansen en risico's voor beschermde soorten bij Programma Berkheide, Bureau Waardenburg, rapportnummer 21-0646, 23 augustus 2022;
- Alternatievenafweging Programma Berkheide, Dunea, 21 juli 2022;
- Resultaten eDNA analyse, Bureau Waardenburg, kenmerk 22-0367/22.06350/GerSm, 16 augustus 2022;
- Mail Aanvulling en intrekking documenten - zaaknummer: 01036949, Dunea, 23 augustus 2022.

Voor het project is tevens een natuurvergunning aangevraagd op 23 augustus 2022, geregistreerd onder kenmerk 01041306. Op deze aanvraag wordt separaat een besluit genomen.

Procedure

Op deze beschikking is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 5 september 2022 en 24 april 2023 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 1 september 2022 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- Mail - Oplegger - beantwoording en vragen soorten winning 4, Dunea, 1 september 2022;
- Overzicht vragen en antwoorden soorten W4 – Activiteitenplan, Dunea, 1 september 2022.

Op 6 september 2022 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- Verificatiedocument aanvullende informatie aanvraag winning 4 soorten, Dunea, 6 september 2022.

Op 8 september 2022 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- Mail - Aanvulling aanvraag ontheffing soorten winning 4 - zaaknummer 01042763, Dunea, 8 september 2022.

Op 14 maart 2023 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- Mail - Verlengen definitieve soortenontheffing winning 4 - zaaknummer 01042763;
- Memo I Verlenging soortenontheffing project winning 4 – zaaknummer 01042763, Dunea, 14 maart 2023.

Op 8 mei 2023 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- Memo I Beantwoording vragen verlenging soortenontheffing project winning 4 – zaaknummer 01042763, Dunea N.V., 8 mei 2023.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 17 september 2022 tot en met 28 oktober 2022. Er zijn geen zienswijzen ingebracht, wel heeft aanvrager zelf op 14 maart 2023 een reactie ingediend op de ontwerpbeschikking. In de reactie staat aangegeven, dat het volledig uitvoeren van de werkzaamheden niet mogelijk was binnen de eerder aangevraagde ontheffingsperiode en zoals die is opgenomen in de ontwerpbeschikking. Verlenging van de ontheffingsperiode in het definitieve besluit is nodig om de werkzaamheden af te kunnen ronden. Daarnaast is nieuw bekend geworden informatie betrokken in het verzoek om aanpassing van de ontheffingsperiode, om effecten op de rugstreeppad en zandhagedis zoveel mogelijk te voorkomen.

Wijzigingen ten opzichte van ontwerpbeschikking

In dit definitieve besluit zijn wijzigingen aangebracht ten opzichte van het ontwerpbesluit. Dit naar aanleiding van het bekend worden van werkzaamheden in het kader van beheer die nog in september 2023 worden uitgevoerd, voorkoming van cumulatieve effecten met parallel lopende en nog te starten projecten en het uniformiseren van de voorschriften.

Aanvrager heeft in haar reactie van 14 maart 2023 de volgende nieuwe planning aangeleverd:

Nog uit te voeren werkzaamheden 2023/2024

Ondanks een eventuele uitloop is de uitvoering van de werkzaamheden gedeeltelijk afgerond en dienen de volgende werkzaamheden in 2023 nog te worden uitgevoerd:

- het verlengen van de winning met 50 meter aan de westzijde van de bestaande sprang,
- het verwijderen van de kabels en leidingen in het, aan de zuidzijde van de sprang gelegen, beheerpad
- het opheffen van dit beheerpad.

Hierbij wordt de volgende planning aangehouden:

1 augustus 2023:	het staken van de wateraanvoer naar infiltratieklassen 28 en 36;
1 september 2023:	het aanleggen van rijplaten vanaf de Wassenaarse slag tot aan de sprang van Winning 4 en op het zuidelijk gelegen beheerpad;
4 - 8 september 2023:	het inrichten van de bouwplaats, plaatsen voorzieningen conform voorwaarden soortenonthefing, het plaatsen van bemaling in de sprang;
11 september 2023:	het uitvoeren van de werkzaamheden in de sprang ten behoeve van het vervangen van de bestaande drain;
medio november 2023:	het aanleggen van de uitbreiding van de winning;
januari 2024:	het verwijderen van kabels en leidingen bij het zuidelijk gelegen beheerweg en het opheffen van de beheerweg.

Om de benodigde werkzaamheden af te kunnen ronden is verzocht om verlenging van de ontheffingsperiode met een jaar.

De in de ontwerpbeschikking opgenomen ontheffingsperiode is inmiddels verlopen. Gelet op de aangeleverde planning voor het afronden van de werkzaamheden zijn enkele aanpassingen in dit besluit noodzakelijk ten opzichte van de eerder vastgestelde ontwerpbeschikking. Wij achten het noodzakelijk om op enkele onderdelen de voorschriften nader te nuanceren en uit te breiden om de effecten op het leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis tot een minimum te beperken en het optreden van cumulatieve effecten te voorkomen. In dezelfde uitvoeringsperiode en in de nabije toekomst vinden binnen het gehele duingebied van Meijndel en Berkheide namelijk meerdere werkzaamheden plaats, dit betreft de projecten bekend als Winning 11, Winning 8, Lentevreugd, terrein Lindenbergh en Solleveld. Ook bij deze projecten is sprake van ingrepen in het functioneel leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis. Wij zijn van mening dat de werkzaamheden van al deze projecten bij elkaar invloed kunnen hebben (de som van invloeden) op de deelpopulaties van beide soorten en dus uiteindelijk ook op de metapopulatie binnen Berkheide. Ter voorkoming hiervan achten wij aanscherping op een aantal punten van de eerder opgenomen voorschriften noodzakelijk. Met deze aanscherping is voldoende geborgd, dat de staat van instandhouding van de rugstreeppad en de zandhagedis niet zal verslechteren. Het gaat om de volgende aanpassingen:

Wijziging in nummering

Voorschrift 9 uit het ontwerpbesluit is vervallen, omdat deze is aangepast en samengevoegd met voorschrift 13. Voorschrift 10 is inhoudelijk gewijzigd en verplaatst naar voorschrift 13. Voorschrift 11 is verplaatst naar voorschrift 15 en enigszins tekstueel aangepast, omdat de oorspronkelijke tekst in de uitvoering tot onduidelikheden kan leiden. Voorschrift 12 is verplaatst naar voorschrift 16, deze heeft geen wijziging ten opzichte van het eerder vastgestelde ontwerpbesluit. Voorschrift 13 uit het ontwerpbesluit is inhoudelijk gewijzigd, mede door het samenvoegen van voorschriften 9, 10 en 13. Voorschrift 14 uit het ontwerpbesluit is vervallen, omdat deze is samengevoegd met voorschrift 13. Verder zijn de voorschriften 9, 10, 11, 12, 14, 17 en 18 toegevoegd. Deze zijn onderstaand nader toegelicht.

Toevoeging van algemene voorschriften (voorschrift 9, 10, 11 en 12)

Om individuen van de rugstreeppad en/of de zandhagedis de mogelijkheid te geven om zich tijdig te verplaatsen naar een veilig leefgebied, waarmee wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood, dient het plaatsen van rijplaten over bestaande onverharde beheerpaden uitgevoerd te worden in één werkrichting. Hierbij mag de rijnsnelheid van de machines en voertuigen binnen het plangebied niet hoger dan vijf kilometer per uur zijn. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 9 en 10. Tevens dient natuurvriendelijk materieel te worden ingezet en/of sparende technieken te worden toegepast, zoals beschreven in de gedragscode Wet natuurbescherming voor drinkwaterbedrijven. Dit is opgenomen in voorschrift 11.

Indien tijdens werkzaamheden individuen van de rugstreepd en de zandhagedis worden aangetroffen in het plangebied, dienen de werkzaamheden per direct gestopt te worden en contact opgenomen te worden met de desbetreffende ecologisch deskundige (vs. 5) en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1). Dit hebben we opgenomen in voorschrift 12.

Wijzingen in de methode van ongeschikt maken (voorschrift 13):

In de ontwerpbeschikking is beschreven dat bij de sprang van Winning 4 de rand van het duindoornstruweel met het aangrenzende werkgebied afgeschermd dient te worden met schermen. Voor het ongeschikt maken van de overige locaties worden twee methodes aangegeven, namelijk het maaien van lage struiken en plekken van duinriet met een breedte van vijf meter of het plaatsen van schermen, dit naar inzicht van de ecologisch deskundige. Wij achten het ongeschikt maken van de vegetatie met een breedte van vijf meter onvoldoende om alle individuen van de rugstreepd en de zandhagedis te weren en daarmee verwonding en/of doding te voorkomen. Tevens dient alsnog beide soorten in het gebied afgevangen te worden en dient te worden voorkomen dat er geen nieuwe instroom (influx) optreedt van de rugstreepd en de zandhagedis in het werkgebied gedurende de uitvoering van de werkzaamheden. Onderstaande voorwaarden dienen te worden toegepast:

- Het ontoegankelijk maken van het werkgebied bestaat uit het plaatsen van een scherm rondom het werkerrein onder begeleiding van een ecologisch deskundige (vs. 5);
- Het plaatsen van de schermen dient uitgevoerd te worden in de laatste week van augustus tot en met de eerste week van september. Dit betreft de minst kwetsbare periode van de zandhagedis voorafgaand aan de winterperiode, welke start begin september en duurt tot en met maart. Begin september gaan de volwassen mannetjes van de zandhagedis al in winterrust, ongeacht de weersomstandigheden⁷;
- De schermen dienen minimaal tien centimeter in de grond te worden ingegraven en vanaf het maaiveld minimaal 50 centimeter hoog te zijn. De palen dienen aan de binnenzijde van het werkgebied te worden geplaatst;
- Indien gebruik wordt gemaakt van een gronddepot binnen het leefgebied van de benoemde soorten dient deze ook uit gerasterd te worden met een scherm. Het gebruik van een folie en/of doek op de grond van een gronddepot is niet toegestaan. Door het plaatsen van folie en/of doek treedt verstikking van de onderliggende bodemlaag op en de folie en/of doek kan leiden tot het verwonden of doden van individuen van de rugstreepd en de zandhagedis;
- De functionaliteit van de schermen dienen in goede staat te verkeren en minimaal één keer per week gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige. Beschadigingen of andere omstandigheden waardoor de functionaliteit wordt belemmerd, dienen uiterlijk binnen één dag te worden hersteld of opgelost;
- De schermen dienen te blijven staan totdat de werkzaamheden zijn afgerond om er zeker van te zijn dat er geen nieuwe toestroom (influx) is van rugstreepd en zandhagedissen naar het gebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd. Het verwijderen van de schermen dient onder begeleiding van de ecologisch deskundige (vs. 5) plaats te vinden;
- In het ecologisch logboek (vs. 3) dient door de ecologisch deskundige (vs. 5) verslag te worden gedaan van het plaatsen en verwijderen van de schermen, de uitgevoerde controles en wat de bevindingen en eventuele acties zijn geweest.

Wijzigingen voor het afvangen en verplaatsen (voorschrift 14)

Het afvangen en verplaatsen van de rugstreepd en de zandhagedis naar een locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden is een effectieve methode om verwonding en doding van beide soorten te voorkomen. In de aanvraag ontbreekt echter een nadere uitwerking van het afvangen van beide soorten. Voor het afvangen van de rugstreepd en de zandhagedis achten wij het noodzakelijk om de voorwaarden nog nader te specificeren om te borgen dat dit op de juiste wijze plaats zal vinden, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met beide soorten. Deze methoden achten wij dan ook bewezen effectief. In de aanvraag en in het ontwerpbesluit is echter

⁷ (Groeneveld, 2009; BIJ12, 2017b)
ODH462043

niet nader ingegaan op de voorwaarden waaronder het afgevangen mag plaatsvinden. In dit besluit hebben wij de volgende specificering opgenomen:

- Het wegvangen en verplaatsen van de rugstreeppad en de zandhagedis dient door de ecologisch deskundige (vs. 5) verricht te worden;
- Het afvangen van de rugstreeppad dient uitgevoerd te worden door middel van ingraven van emmers om de 25 meter aan de binnenzijde van de schermen. Aanvullend dienen meerdere emmers verspreid binnen het werkgebied en gronddepots ingegraven te worden of dienen er schuilplaten gelegd te worden. Vanaf het moment van afvangen, dienen de emmers tweemaal daags gecontroleerd te worden met een tussenperiode van 10 tot 12 uur op aanwezige individuen van de rugstreeppad, zandhagedis en/of overige aanwezige soorten (zorgplicht);
- Voor de plaatsing en het in gebruik nemen van de emmers gelden aanvullende voorwaarden, zoals het perforeren van de onderzijden, het aanbrengen van schuilgelegenheden en het treffen van diverse voorzieningen waardoor muizen uit de emmers kunnen klimmen. Bij periodes waarbij de emmers niet binnen 24 uur gecontroleerd worden dienen de emmers afgesloten te worden met een deksel. Weersomstandigheden (droogte, hitte of regenval) kunnen aanleiding zijn voor het tijdelijk afsluiten van de emmers of het vaker uitvoeren van controles. Dit is ter beoordeling aan de ecologisch deskundige. Ter voorkoming dat predatoren gevangen dieren zullen opeten, dient 10 centimeter boven elke emmer gaas te worden aangebracht;
- Het afvangen van de zandhagedis dient uitgevoerd te worden door middel van handvangsten, aangevuld met het plaatsen van schuilplaten en/of stropvangsten. Stropvangsten met behulp van vangstropjes mogen enkel en alleen worden toegepast door een ecologisch deskundige met aantoonbare kennis in het afvangen van de zandhagedis met deze specifieke methode. Vanaf het moment van afvangen, dienen de schuilplaten eenmaal daags gecontroleerd te worden op aanwezige individuen van de rugstreeppad, zandhagedis en overige aanwezige soorten. Het afvangen dient uitgevoerd te worden bij voorkeur in de ochtend van 9.00 tot 12.00 uur of aan het eind van de middag. Sprake dient te zijn van gunstige weersomstandigheden (zonnig weer, temperatuur vanaf 12 a 14 graden Celsius en niet bij een temperatuur van 30 graden Celsius of hoger, niet bij regen, te veel wind (meer dan Bft 4) of dagen zonder zon met harde wind (meer dan Bft 4);
- De gevangen individuen dienen zo snel mogelijk in het alternatief geschikt leefgebied weer vrijgelaten te worden en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, zie voor de locatie *Bijlage 1* welke onderdeel uitmaakt van deze ontheffing. Voor het verplaatsen van soorten zijn emmers toegestaan;
- Er dienen minimaal vijf aaneengesloten dagen, met gunstige weersomstandigheden, géén exemplaren van de rugstreeppad en de zandhagedis gevangen te zijn, vóórdat het plangebied door de ecologisch deskundige (vs. 5) mag worden vrijgegeven voor het starten van de voorgenomen werkzaamheden. Voor de rugstreeppad betekenen gunstige weersomstandigheden dat de luchttemperatuur boven het vriespunt moet zijn en de grondoppervlaktetemperatuur niet lager dan 5 tot 6 graden Celsius mag zijn. Voor de zandhagedis vallen zonnige dagen met een temperatuur tussen de 12 a 14 graden tot en met maximaal 30 graden Celsius, zonder regen of te veel wind (meer dan Bft 4) onder gunstige weersomstandigheden;
- In het ecologisch logboek (zie vs. 3, sub g) dient door de ecologisch deskundige (vs. 5) verslag te worden gedaan van het afvangen en verplaatsen van rugstreeppadden en zandhagedissen, waarbij de gegevens: door wie, wanneer, de soort en hoeveel dieren zijn gevangen, verplaatst en waarheen, worden genoteerd inclusief de ecologische onderbouwing van keuzes die gemaakt zijn. Daarnaast dient voor de rugstreeppad en zandhagedis per individu aangegeven te worden of het een sub-adult/juveniel of volwassen exemplaar betreft en voor de zandhagedis aanvullend wat het geslacht is, inclusief ondersteunen fotomateriaal.

Opleggen van monitoring (voorschrift 17)

In de nabijgelegen omgeving binnen het gehele duingebied Meijendel en Berkheide vinden meerdere projecten plaats, waarbij tevens effecten optreden op het functioneel leefgebied van zowel de rugstreeppad als de zandhagedis. In de aanvraag wordt verwacht dat de effecten hiervan op beide soorten beperkt zullen zijn. Dit doordat de projecten geen ruimtelijke overlap hebben, de werkzaamheden een tijdelijk effect hebben op de toegankelijkheid van overwinteringshabitat van beide soorten en dat bij de uitvoering van de werkzaamheden

rekening wordt gehouden met de kwetsbare periodes. Daarbij wordt aangegeven dat het aanwezige overwinteringshabitat echter niet beperkt is binnen Berkheide en na de uitvoering van de werkzaamheden een toename in geschikt leefgebied ontstaat. Tevens wordt aangegeven dat effecten op de staat van instandhouding voor beide soorten op voorhand uitgesloten kan worden wegens de orde van grootte van de populaties van beide soorten binnen het duingebied. De werkzaamheden hebben enkel betrekking op enkele individuen van zowel rugstreeppad als de zandhagedis. Echter heeft er geen specifiek onderzoek plaats gevonden naar de rugstreeppad en de zandhagedis, maar het plangebied wordt in zijn algemeenheid beschouwd als functioneel leefgebied voor beide soorten. Hierdoor is vooraf niet inzichtelijk gemaakt wat de omvang van de populatie van beide soorten in het plangebied exact is. Wij zijn dan van mening dat de werkzaamheden van alle projecten die binnen het gehele duingebied Meijndel en Berkheide worden uitgevoerd invloed kunnen hebben op de aanwezige deelpopulaties van beide soorten en dus uiteindelijk ook op de metapopulatie.

Gelet op voorgaande overwegingen zijn wij van mening dat niet op voorhand uitgesloten kan worden dat er geen cumulatieve effecten kunnen optreden, waardoor wij het noodzakelijk en redelijk achten om de voorschriften in dit besluit aan te scherpen ten opzichte van de ontwerpbesluiting en aan deze ontheffing een monitoringsverplichting te verbinden. Dit om te borgen dat het leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis in het totale plangebied na de werkzaamheden functioneert en ook functioneel blijft op lange termijn. De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen, zoals beschreven in de Handleiding Meetnet Reptielen en Amfibieën van RAVON. Voor beide soorten dient het plangebied met een zone van 500 meter rondom het plangebied aangehouden te worden voor de monitoring. Voor de rugstreeppad dienen alle wateren in het plangebied en binnen de zone van 500 meter rondom het plangebied op kooractiviteit te worden gemonitord. De zandhagedis dient gemonitord te worden door het uitvoeren van looproutes in het plangebied en binnen een zone van 500 meter rondom het plangebied. Indien de looproutes enkele waarnemingen opleveren dient het monitoringsonderzoek aangevuld te worden met het leggen van schuilplaten (herpetoplaten) in het plangebied en binnen deze zone van 500 meter. De monitoring dient uitgevoerd te worden door een ecologisch deskundige (vs. 5) voor een periode van drie jaar vanaf het eerste voortplantingsseizoen nadat de werkzaamheden zijn afgerond. Daarnaast dient in de monitoringsperiode jaarlijks een kwalitatieve ecologische beoordeling te worden gedaan. Hieruit moet blijken hoe het functioneel leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis zich ontwikkelt en welke effecten hebben opgetreden. Er dient concreet te worden gemotiveerd welke SMART-definitie⁸ wordt gegeven aan een goede, matige en slechte kwaliteit van het functioneel leefgebied van de betreffende soorten, zodat dit ook heldere handvatten geeft voor behoud van kwaliteit en het nemen van maatregelen ter verbetering. De resultaten van de monitoring en de ecologische beoordeling dienen jaarlijks voor 1 februari van het opvolgend jaar te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (vs.1). Deze resultaten dienen te worden opgeleverd in een korte rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen: de onderzoeksresultaten, een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen en een voorstel voor verdere optimalisatie of extra maatregelen, mocht het verwachte resultaat uitblijven en aanwijsbaar zijn toe te schrijven aan de uitvoering van de betreffende maatregelen. Dit voorstel dient aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1) ter goedkeuring te worden voorgelegd. Tevens hebben wij opgenomen, dat aanvullende maatregelen kunnen worden opgelegd, indien dit noodzakelijk blijkt uit de resultaten. Te allen tijde dient het hygiëne protocol 'Algemeen Laarzenprotocol' (zie Bijlage 2) te worden gehanteerd. Gezien de monitoringsverplichting en de mogelijke uitloop van de werkzaamheden wordt een langere ontheffingsperiode aangehouden tot 2027.

Opleggen van inventarisatie watercrassula (voorschrift 18)

Op 3 mei 2023 hebben wij gegevens vanuit Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid ontvangen waarin staat vermeld dat in het gebied Lentevreugd watercrassula (*Crassula helmsii*) is aangetroffen. Watercrassula heeft een sterke voorkeur om zich te vestigen op kale waterbodems, oeverzones, wateren of vochtige habitattypen. Vanwege zijn snelle groei het gehele jaar door, zowel door zaad als plantfragmenten, vermenigvuldigt watercrassula zich

⁸ SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

duddanig invasief, waardoor kale waterbodems, oeverzones, wateren of vochtige habitattypen binnen afzienbare tijd volledig bedekt worden door een biomassa van watercrassula. Als gevolg van zijn dominantie binnen een ecosysteem treden negatieve effecten op voor zowel de ecologie als de waterchemie (zoals interne eutrofiëring) binnen een gebied. Inheemse plantensoorten worden verdrongen, waardoor een bedreiging ontstaat voor de Natura 2000 habitattypen. Daarnaast leiden veranderingen in de waterchemie tot een verstoring in de nutriëntenbalans met als gevolg een afname in voedselbeschikbaarheid en functioneel leefgebied van beschermde soorten⁹.

Gelet op voorgaande overwegingen zijn wij van mening dat niet op voorhand uitgesloten kan worden dat er geen besmettingen van de watercrassula hebben opgetreden of gaan optreden, waardoor wij het noodzakelijk en redelijk achten om een voorschrift in dit besluit toe te voegen en aan deze ontheffing een inventarisatieverplichting te verbinden. Deze houdt in dat voorafgaand aan de werkzaamheden in het werkgebied op aanwezigheid van watercrassula dient te worden geïnventariseerd door een ecologisch deskundige die gespecialiseerd is in invasieve plantensoorten. In voorschrift 18 hebben wij ten aanzien van de inventarisatie opgenomen, dat het gehele werkgebied inclusief een zone van 500 meter rondom wateren en vochtige habitattypen en gronddepots, en de volledige transportroute met een zone van 10 meter aan weerszijden geïnventariseerd dient te worden. Wanneer tijdens de inventarisatie of uitvoering van de werkzaamheden alsnog watercrassula wordt aangetroffen in het werkgebied, bij de gronddepots en/of transportroutes, mogen de werkzaamheden niet worden gestart of dienen alle werkzaamheden per direct te worden gestopt om verdere besmetting te voorkomen. Er dient in dat geval direct contact opgenomen te worden met de begeleidende ecologisch deskundige (projectecoloog, zie vs. 5) en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1). De werkzaamheden mogen weer hervat worden na een succesvolle verwijdering van watercrassula door een gespecialiseerd bedrijf met aantoonbare kennis van watercrassula en bestrijding hiervan en na toestemming daartoe van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Het hygiëne protocol 'Algemeen Laarzenprotocol' (zie Bijlage 2) dient te allen tijde te worden gehanteerd. De resultaten van de inventarisatie gericht op de watercrassula dienen inclusief ondersteunend fotomateriaal uiterlijk binnen één week na het uitgevoerde onderzoek te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1). Tevens dient in het ecologisch logboek (vs. 3, sub g) door de ecologisch deskundige die gespecialiseerd is in de watercrassula verslag te worden gedaan van de bevindingen van het onderzoek en indien van toepassing met de aanwezige locaties op kaart, waarbij de mate van besmetting wordt beschreven en de genomen vervolgstappen. Indien watercrassula in de directe omgeving van het werkgebied wordt waargenomen, dient dit direct gemeld te worden aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid en overlegd te worden welke passende maatregelen kunnen worden genomen om verspreiding daarvan en besmetting in het plangebied te voorkomen.

Concluderend

De reactie van aanvrager is betrokken in dit besluit. Aan dit besluit is een langere ontheffingsperiode verbonden ter afronding van de werkzaamheden van het project Winning 4. Met de aanscherping op onderdelen ter voorkoming van cumulatieve effecten met andere projecten en enkele tekstuele aanpassingen ter verduidelijking kan de ontheffing verleend worden. Met de nieuwe werkplanning wordt rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de rugstreeppad en de zandhagedis. Tevens worden de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd, waardoor werken in een andere periode niet gewenst is. Gelet hierop is voldoende onderbouwd dat, ook met de verlenging van de ontheffingsperiode, er geen andere bevredigende oplossing aanwezig is ter realisatie van de doelen van het project Winning 4, namelijk op korte termijn bijdragen aan het leveren van voldoende, kwalitatief drinkwater. De bovenvermelde wijzigingen leiden niet tot aanpassing van de overwegingen met betrekking tot de wettelijke belangen die ten grondslag liggen aan de aanvraag. Met de toevoeging en aanscherping van de voorschriften is geborgd dat negatieve effecten worden voorkomen dan wel tot een minimum worden

⁹ <https://edepot.wur.nl/544881>

<https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Tijdschrift/RAVON2021023001002.pdf>

<https://edepot.wur.nl/589332>

beperkt en dat de werkzaamheden van het project Winning 4, niet zullen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de rugstreepad en de zandhagedis.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5, 3.6, 3.8, 3.9 en 3.25 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De rugstreepad en zandhagedis zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. Beide soorten zijn tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de rugstreepad en zandhagedis opzettelijk te doden of te vangen;
- de rugstreepad en zandhagedis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepad en zandhagedis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb is het verboden om rugstreepadden en zandhagedissen anders dan voor verkoop onder zich te hebben of te vervoeren.

Op grond van artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb is het verboden om rugstreepadden en zandhagedissen te vangen door gebruikmaking van niet-selectieve middelen die de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van de populaties van deze soorten tot gevolg kunnen hebben. Op grond van het tweede lid kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van het verbod. Artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb is van overeenkomstige toepassing.

Op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb dienen bij het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.9, tweede lid, van de Wnb de middelen te worden aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde dieren mogen worden gebruikt.

Beoordeling

Initiatiefnemer Dunea N.V. (hierna: Dunea) is verantwoordelijk voor de productie en levering van drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland. Om voldoende drinkwater te kunnen blijven leveren moet Dunea in de komende jaren de capaciteit van het drinkwater verhogen. Met het Programma Berkheide wil Dunea de leveringszekerheid veiligstellen. Het Programma Berkheide omvat een aantal projecten om op korte termijn de bestaande productiecapaciteit veilig te stellen middels renovatiewerkzaamheden en uit te breiden om aan de vraag naar drinkwater te kunnen voldoen. De renovatie en uitbreiding van Winning 4 is één van de projecten die plaatsvindt vanuit deze doelstelling en opgave. Het project heeft tot doel de drinkwatercapaciteit te optimaliseren en de hydrologische condities voor de omliggende vochtige duinvalleien te behouden en/of te optimaliseren.

De voorgenomen werkzaamheden voor Winning 4 bestaan uit renovatiewerkzaamheden aan de bestaande waterleidingen en het uitbreiden van de waterwincapaciteit. Deze werkzaamheden gericht op drinkwater worden

gecombineerd met natuurherstelwerkzaamheden ten behoeve van het habitattype Witte duinen/Grijze duinen in Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide.

De werkzaamheden met betrekking tot Winning 4 bestaan uit de volgende onderdelen:

Renovatie van de winning

- het uitgraven van de bestaande putten en de drain;
- het afvoeren van oud materiaal en het aanvoeren van nieuw materiaal;
- het plaatsen en aansluiten van de nieuwe putten en de drain;
- het terugstorten van de grond en afwerken van de bodem;
- het vervangen en verleggen van kabel- en leidingwerk.

Uitbreiding capaciteit

- het met 50 meter uitbreiden van de winning in westelijke richting tot 18 m buiten de sprang;
- het aanleggen van een nieuwe infiltratieplas (plas 28.2) ter grootte van 1.320 m²;
- het aanleggen een duiker, de hydrologische verbinding tussen plas 28 en 28.2;
- het plaatsen van twee nieuwe pompen tussen plas 36 en 37 om het peil van plas 36 te verhogen met 0,5 m, waarbij de plas wordt drooggelegd en het organisch verrijkt zand (OVZ) van de bodem wordt verwijderd.

Natuurherstelmaatregelen

- het ontwikkelen van habitattype 'Grijze duinen' op en rond de kop van de sprang;
- het opheffen van het bestaande onderhoudspad langs Winning 4.

De voorbereidende werkzaamheden stonden oorspronkelijk gepland te starten in september 2022 tot ongeveer begin oktober 2022. De verdere uitvoering van de werkzaamheden volgen hierop met een doorlooptijd van naar verwachting drie maanden. Bij de aangevraagde ontheffingsperiode was rekening gehouden met eventuele uitloop van de werkzaamheden tot 1 april 2023. Door Dunea is een nieuwe werkplanning aangeleverd, deze is hiervoor onder het kopje 'Zienswijzen' beoordeeld.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb hebben in 2021 en 2022 in totaal vier veldbezoeken plaatsgevonden, waarin onderzoek is gedaan naar kwetsbare locaties van beschermde soorten binnen het plangebied. Het onderzoek voor de aangevraagde soorten rugstreepad en zandhagedis is zodoende niet expliciet uitgevoerd conform de Kennisdocumenten Rugstreepad en Zandhagedis (BIJ12, 2017). Aanvullend op de veldbezoeken is in augustus 2022 een bemonstering uitgevoerd van de infiltratieplassen en zijn eDNA monsters genomen. Het voorkomen van de rugstreepad en zandhagedis binnen het N2000-gebied is bekend. Het duingebied Berkheide is bekend leefgebied voor beide soorten en van oudsher onderdeel van het natuurlijke verspreidingsgebied. In het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide komen de soorten dan ook algemeen voor. Dit wordt bevestigd door recente waarnemingen van beide soorten uit de NDFF in de afgelopen vijf jaar, geraadpleegd op 15 augustus 2022. Voor het Programma Berkheide wordt uitgegaan van een 'worst-case scenario', waarbij het plangebied in zijn algemeenheid wordt beschouwd als geschikt leefgebied voor de rugstreepad en de zandhagedis. Tijdens de veldbezoeken zijn op basis van de aanwezige terreinkenmerken kwetsbare locaties, zoals potentiële voortplantings- en overwinteringsplekken, voor rugstreepad en zandhagedis in beeld gebracht. Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de rugstreepad en de zandhagedis in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

Geschikte overwinteringsplaatsen van zowel de rugstreepad als de zandhagedis komen algemeen voor binnen het open duin van Berkheide met daarin een afwisseling van duingrasland en duindoornstruweel. Hetzelfde geldt voor grote aaneengesloten duingraslanden, gelegen ten westen van Winning 4. Bij het begin en einde van de sprang zijn

zandige open plekken aanwezig die kunnen dienen als overwinteringsplek van de rugstreeppad en zandhagedis en als ei-afzetplaats voor de zandhagedis. De begroeiing in de sprang bestaat uit droog grasland en de taluds zijn begroeid met dicht aaneengesloten duindoornstruweel, wat kan dienen als overwinteringsplek voor de rugstreeppad en zandhagedis. Binnen het plangebied is een klein voortplantingswater van de rugstreeppad aanwezig in de natte tot vochtige laagte langs plas 36. In het verleden (NDFF, waarneming 2014) is voortplanting van de rugstreeppad in deze laagte vastgesteld. Gezien de eerder beoogde ophoging van deze laagte niet nodig blijkt, blijft dit voortplantingswater voor de rugstreeppad behouden. Beide infiltratieplassen binnen het plangebied zijn grootschalige diepe wateren met rietoevers en omgeven door struweel. Mede door een grote diversiteit aan aanwezige roofvissen worden deze plassen niet geschikt geacht als voortplantingswater voor de rugstreeppad. De aanwezigheid van een enkele individu van de rugstreeppad kan echter niet uitgesloten worden.

Gelet op het voorgaande, valt niet uit te sluiten dat als gevolg van de werkzaamheden er sprake is van aantasting van functioneel leefgebied van voorgenoemde soorten evenals aantasting van mogelijk aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Aangezien de aanwezige exemplaren van bovengenoemde soorten als gevolg van de werkzaamheden een alternatief moeten zoeken, worden ze tevens opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Als mitigerende maatregel worden mogelijk aanwezige rugstreeppadden en zandhagedissen afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Vanuit de zorgplicht worden alle aanwezige soorten (amfibieën en vissen) in de twee infiltratieplassen afgevangen en verplaatst naar geschikt alternatief leefgebied. Aangezien hierbij gebruik wordt gemaakt van niet-selectieve vangmiddelen en de kans aanwezig is dat hierbij ook rugstreeppadden worden afgevangen, is 'worst-case scenario' ontheffing benodigd voor overtreding van artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb. Ondanks het afvangen en de zorgvuldige werkwijze valt niet met zekerheid uit te sluiten dat er toch een individu gewond raakt of gedood wordt, doordat een individuele rugstreeppad en/of zandhagedis onverhoopt met het te verwijderen materiaal mee afgevoerd wordt. Om deze reden is ook voor het doden van deze soorten ontheffing aangevraagd. Gezien het voorgaande, is tevens sprake van het overtreden van de verbodsbepalingen als bedoeld in de artikelen 3.5, eerste lid, en artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de rugstreeppad en de zandhagedis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan Project Winning 4' van 17 augustus 2022 en de aanvullende informatie die is verkregen op 1, 6 en 8 september 2022 en 14 maart 2023. Deze maatregelen zien onder andere op het treffen van mitigerende maatregelen waaronder het ongeschikt maken van het functioneel leefgebied voor de overwinteringsperiode van de rugstreeppad en de zandhagedis. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecooloog met kennis van rugstreeppad en zandhagedis.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de werkzaamheden gaan mogelijk aanwezige overwinteringsplaatsen van de rugstreeppad en overwinteringsplaatsen en ei-afzetplaatsen van de zandhagedis verloren.

In de periode voorafgaand aan de overwinteringsperiode, half september, worden potentiële overwinteringsplekken ongeschikt gemaakt om te voorkomen dat er rugstreeppadden en zandhagedissen in het werkgebied aanwezig zijn ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Aangezien de precieze aanvang van de overwinteringsperiode afhankelijk werd geacht door de weersomstandigheden, was in de ontwerpbeschikking oorspronkelijk opgenomen dat het ongeschikt maken in de tweede helft van september en oktober mag aanvangen mits door een ecologisch deskundige (vs. 5) op dat moment was vastgesteld dat de overwinteringsperiode van beide soorten nog niet was aangevangen. De ecologisch deskundige (vs. 5) diende hiervan verslag te doen in het

logboek. Verder was op basis van de aanvraag eerder opgenomen dat bij de sprang van Winning 4 (zie *Bijlage 1*) de rand van het duindoornstruweel met het aangrenzende werkgebied door een amfibieën- en reptielenscherm diende te worden afgeschermd. Voor de overige locaties zou door een ecologisch deskundige ter plaatse worden bepaald op welke wijze het leefgebied voor beide soorten het beste ongeschikt gemaakt kon worden. Hiervoor werden twee methodes benoemd, namelijk: methode 1; het maaien van lage struiken en plekken met duinriet met een breedte van vijf meter of methode 2; het plaatsen van amfibieën- en reptielenschermen. Binnen het afgeschermd werkgebied werden verder schuilplaten (herpetoplaatjes) uitgelegd waar rugstreeppadden en zandhagedissen onder kunnen schuilen. De schuilplaten dienden dagelijks gecontroleerd te worden op dieren. Van de gekozen werkwijze diende per locatie verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek met een ecologische onderbouwing van de gemaakte keuze. Zoals hiervoor onder het kopje 'Zienswijze' uiteengezet is ten aanzien van het afvangen en verplaatsen van de rugstreeppad en de zandhagedis in dit besluit nu het volgende opgenomen. Het ongeschikt maken van het werkgebied dient te worden uitgevoerd door het plaatsen van een scherm rondom het werkterrein onder begeleiding van een ecologisch deskundige (vs. 5). De periode waarin de schermen dienen te worden geplaatst, loopt van de laatste week van augustus tot en met de eerste week van september. Dit betreft de minst kwetsbare periode van de zandhagedis voorafgaand aan de winterperiode, welke start begin september en duurt tot en met maart. Begin september gaan de volwassen mannetjes van de zandhagedis al in winterrust, ongeacht de weersomstandigheden¹⁰. De wijze van afvangen is per soort nader gespecificeerd om te borgen dat dit op de juiste wijze wordt uitgevoerd en daarmee verwonding en doding van beide soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Aangetroffen dieren worden direct verplaatst naar een geschikte plek direct buiten het werkgebied, zie *Bijlage 1*. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit de Kennisdocumenten Rugstreeppad en Zandhagedis (BIJ12, 2017). Voor de nadere specificering voor het afvangen en het verplaatsen van de rugstreeppad en de zandhagedis wordt verwezen naar de voorschriften 13 en 14.

De werkzaamheden in de infiltratieplassen 28 en 36 binnen het plangebied hebben geen invloed op het functioneel leefgebied van de rugstreeppad. De verwachting is dat deze plassen niet geschikt zijn als voortplantingswater door de grote diversiteit aan roofvissen en algemene amfibieënsoorten. Op deze soorten is de zorgplicht van artikel 1.11 van de Wnb van toepassing. Desondanks valt niet geheel uit te sluiten dat een enkele individu van de rugstreeppad aanwezig is binnen een van deze infiltratieplassen. Gelet hierop hebben wij in voorschrift 15 randvoorwaarden neergelegd waaraan het afvangen en verplaatsen dient te voldoen. Om de werkzaamheden aan beide infiltratieplassen te kunnen uitvoeren wordt de toevoer van water dichtgezet en het waterpeil verlaagd. Gelijktijdig en direct na deze werkzaamheden worden de daarin aanwezige individuen zoals amfibieën en vissen, inclusief eventueel aanwezige rugstreeppadden, afgevangen met schepnetten met een maaswijdte van drie millimeter en/of door elektrovisserij door een ecologisch deskundige (vs. 5). Elektrovisserij dient te worden toegepast met gelijkstroom. Het toepassen van elektrovisserij vereist, zowel voor de veiligheid van mens als van dier, vaardigheid in het werken met deze vangmethode. De ecologisch deskundige die het elektrovisserij toepast dient hier aantoonbaar ervaren in te zijn. De afgevangen exemplaren inclusief bijvangst van andere soorten dienen in de naastgelegen infiltratieplas buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te worden vrijgelaten. Aanvullend dient een ecologische controle te worden uitgevoerd in de aanwezige sliblaag op overgebleven soorten.

Voor het verplaatsen van soorten naar de naastgelegen infiltratieplas zijn emmers wel toegestaan. Om verspreiding van ziektes onder amfibieën te voorkomen dienen handschoenen, laarzen, schepnetten, waadpakken, elektrovisnetten en opvangemmers ontsmet te worden conform het Desinfectie protocol veldwerk van RAVON¹¹. Dit hebben wij opgelegd in voorschrift 16.

¹⁰ (Groeneveld, 2009; BIJ12, 2017b)

¹¹ https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf.
ODH462043

De staat van instandhouding van de rugstreepad heeft landelijk een matig afnemende trend en de zandhagedis heeft landelijk een matig toenemende trend. Binnen het duingebied is de trend van de rugstreepad stabiel en van de zandhagedis positief (Adams et al, 2019; Breedveld et al, 2017). Voor beide soorten is de staat van instandhouding in de kustduingebieden, welke een belangrijk kerngebied van de verspreiding vormt, gunstig. De rugstreepad en de zandhagedis komen in het plangebied en het omliggende duingebied algemeen voor. De rugstreepad heeft geprofiteerd van de natuurontwikkeling in het duingebied Meijndel & Berkheide. Daarnaast profiteert de rugstreepad ook van het beheer gericht op behoud en ontwikkeling van een open duinlandschap in het plangebied. Deze ontwikkeling is ook gunstig voor het functionele leefgebied van de zandhagedis. De staat van instandhouding van de rugstreepad en de zandhagedis in het plangebied is daardoor gunstig. In Berkheide, van oudsher een bekend leefgebied van beide soorten, biedt voldoende aanbod aan potentiële rust- en verblijfplaatsen voor de rugstreepad en de zandhagedis. Bij de uitvoering van de werkzaamheden voor Winning 4 wordt het functioneel leefgebied van beide soorten in beperkte mate tijdelijk aangetast. Er is geen sprake van permanent verlies van het functioneel leefgebied van de rugstreepad en de zandhagedis in het duingebied. De overwinteringsplaatsen binnen het plangebied voor rugstreepad en zandhagedis zijn voor één winterseizoen niet beschikbaar door de voorgenomen activiteit. Als gevolg van de werkzaamheden ontstaan na afloop van deze werkzaamheden nieuwe overgangen van duindoornstruweel naar open zandige plekken en droog duingrasland. De verwachting is dat deze overgangen in de volgende winter na uitvoering van de werkzaamheden weer geschikt zijn als overwinteringsplekken voor deze soorten. Tevens bieden de open zandige plekken langs aanwezig struweel en duingrasland voldoende geschikte ei-afzetplekken voor de zandhagedis. Deze worden direct beschikbaar in het voorjaar na afronding van de werkzaamheden. Door de voorgenomen maatregelen en de korte uitvoeringsperiode van de werkzaamheden is de verwachting dat de soorten in de directe omgeving aanwezig blijven.

Verwijzend naar het kopje 'Zienswijze', subkopje 'Opleggen van monitoring (voorschrift 17)' hiervoor, is aan deze ontheffing een monitoringsverplichting verbonden, vanwege gelijktijdige en in de nabije toekomst plaatsvindende projecten in Meijndel & Berkheide. Met deze monitoringsverplichting wordt een 'vinger aan de pols gehouden', opdat cumulatieve effecten op de deelpopulaties en uiteindelijk de metapopulatie van deze twee beschermde soorten niet zullen optreden en is eventueel bijsturing mogelijk indien de noodzaak daartoe uit de monitoringsresultaten blijkt. De monitoringsverplichting is opgenomen in voorschrift 17.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden van het project Winning 4 niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de rugstreepad en de zandhagedis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1 tot en met 4 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Initiatiefnemer Dunea is verantwoordelijk voor de productie en levering van drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland. Dunea beheert drie duingebieden tussen Monster en Katwijk, die deel uitmaken van Nationaal Park

Hollandse Duinen: Solleveld, Meijendel en Berkheide. Deze drie duingebieden zijn van groot belang voor het zuiveren van drinkwater.

Het project 'Winning 4' ligt in het infiltratiegebied Berkheide en is een uitwerking van de noodzaak tot verhoging van de capaciteit van de drinkwatervoorziening van 26,5 naar 32,1 miljoen m³ per jaar. Om het nijpende woningtekort te verminderen zullen er in de provincie Zuid-Holland voor het jaar 2030 200.000 nieuwe woningen gebouwd moeten worden. Dat is ruim een vijfde van de landelijke opgave.¹² De verwachting is dat de vraag naar drinkwater ook de komende jaren zal doorstijgen. De verwachte bevolkingsgroei binnen het afzetgebied van Dunea bedraagt tot 2035 220.000 mensen en tot 2040 260.000.

Met het Rijk is afgesproken dat de provincies samen met de drinkwaterbedrijven een verkenning uitvoeren om te komen tot een strategie om de lange termijn de drinkwatervoorziening veilig te stellen. In de 'Verkenning Drinkwatervoorziening Zuid-Holland 2040'¹³ zijn strategieën uitgewerkt voor een robuuste drinkwatervoorziening in de provincie in 2040. Naast de toenemende vraag is van belang dat de waterkwaliteit van met name het oppervlaktewater onder druk staat. Het project Winning 4 is één van de projecten die nodig is om op korte termijn te voorzien in de toenemende vraag naar kwalitatief goed drinkwater in de regio, als gevolg van onder meer deze stedelijke ontwikkelingen. Het project heeft tevens tot doel de hydrologische randvoorwaarden voor natuurherstel in nabijgelegen vochtige duinvalleien te realiseren. Ter onderbouwing van het wettelijk belang is verwezen naar het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 11 september 2012 (ECLI:EU:C:2012:560), waarin is aangegeven dat drinkwatervoorziening in beginsel een overweging is die verband houdt met de menselijke gezondheid. De drinkwaterwinning in de duinen vindt zijn oorsprong in de noodzaak om ten behoeve van de menselijke gezondheid de bevolking van schoon en betrouwbaar drinkwater te voorzien. Dit is randvoorwaardelijk voor het uitbannen van infectieziekten en daarmee tot op de dag van vandaag één van de belangrijke pijlers onder de zorg voor de volksgezondheid. De veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening en de volksgezondheid maken dat de beschikbaarheid van voldoende kwalitatief goed drinkwater van groot maatschappelijk belang is.

Drinkwater is een eerste levensbehoefte. In de Drinkwaterwet is dan ook de zogenaamde 'zorgplicht drinkwater' opgenomen en is ook vastgelegd dat duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als dwingende reden van groot openbaar belang geldt (artikel 2 en 3). Ook wordt in 'Richtlijnen voor de toepassing van artikel 6, lid 4, van de Habitatrictlijn' als voorbeeld voor een dwingende reden van groot openbaar belang genoemd: het leveren van voldoende water voor menselijk verbruik, industrieel gebruik en de landbouw.

Voor de regio Rotterdam-Den Haag-Leiden (de Zuidvleugel) is de verwachting dat 230.000 nieuwe woningen nodig zijn (2011-2025). In het leveringsgebied van Dunea groeit het aantal inwoners naar verwachting van 1,3 miljoen naar 1,5 miljoen inwoners in 2030. Dunea heeft voor de periode 2018-2025 het Programma Berkheide gestart om dit waterwingebied maximaal in te kunnen zetten voor de stijgende drinkwatervraag. Het project Winning 4 draagt bij in het optimaliseren van de drinkwatercapaciteit en het behouden en/of optimaliseren van de hydrologische condities voor de omringende vochtige duinvalleien.

Zoals hiervoor onder het kopje 'Zienswijze' aangegeven zijn voorgaande wettelijke belangen die ten grondslag liggen aan de aanvraag, onverminderd van toepassing. Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang 'belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de rugstreeppad en de zandhagedis, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

¹² <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/ruimte/>.

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2021/09/30/eindrapportage-verkenning-robuste-drinkwatervoorziening-2040/Eindrapportage+Verkenning+robuste+drinkwatervoorziening+2040.pdf>
ODH462043

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden. De projectlocatie betreft een waterwingebied. Winning 4 betreft een bestaande, technisch verouderde drinkwaterwinning. Om op korte termijn te kunnen voorzien aan de benodigde vraag naar voldoende drinkwater is de renovatie en capaciteitsuitbreiding van Winning 4 noodzakelijk. Winning 4 moet invulling geven aan de strategie voor uitbreiding van de waterwinning op korte termijn (2022-2030) zoals opgenomen in de bij de aanvraag gevoegde Alternatievenafweging Programma Berkheide. Hierin is opgenomen dat Dunea voor de toename van de drinkwatervraag op de korte termijn afhankelijk is van het Rivier-duinsysteem waar Winning 4 onderdeel van uitmaakt:

“Met de huidige ontwikkeling van de drinkwatervraag ontstaan al in de komende jaren tekorten. In 2025 wordt t.o.v. 2020 een tekort van 8 miljoen m³ drinkwater/jaar verwacht. Richting 2030 loopt het tekort verder op, naar ongeveer 10 miljoen m³ drinkwater/jaar. Daarom wordt voor de korte termijn uitbreiding van het bestaande Rivier-duinsysteem gezocht. Voor de uitbreiding van het Rivier-duinsysteem moeten alle beschikbare mogelijkheden maximaal worden benut. Dit doet Dunea door:

- *Uitbreiding Berkheide, waarbij bestaande winningen gerenoveerd worden en geïnvesteerd wordt in nieuwe winputten en installaties.*

(..)”

Gelet op de doelstellingen op korte termijn, kiest Dunea ervoor om deze opgave te realiseren door onder meer te kiezen voor renovatie en uitbreiding van productiecapaciteit in het waterwingebied Berkheide en het vergroten van de overbruggingscapaciteit in Berkheide:

“Berkheide heeft gezien de staat van de winningen een renovatieopgave. Ook zijn er problemen met betrekking tot bacteriologische betrouwbaarheid. Grootschalige renovatie van winningen en infiltratieplassen is noodzakelijk om het bestaande systeem in stand te houden, zodat het t/m 2040 onderdeel uit kan blijven maken van een leveringszeker systeem. Met de keuze voor Berkheide kan de opgave voor uitbreiding gerealiseerd worden in combinatie met de noodzakelijke renovatie, zodat de algehele impact van werkzaamheden zoveel mogelijk beperkt wordt.

(..)

In Berkheide zijn er kansen om uitbreiding van capaciteit te combineren met een positief effect op de instandhoudingsdoelen voor habitats en soorten in het Natura 2000 gebied. Dit is mogelijk met maatwerk uitbreidingen in het systeem van winningen en infiltratieplassen, met beperkt ruimtebeslag, positieve effecten op de hydrologie en aanvullende natuurherstelprojecten.”

De realisatie van een winning met uitbreiding op een andere locatie in Berkheide zou leiden tot een groter oppervlakteverlies van kwetsbare plekken voor de rugstreepad en zandhagedis. Voor de uitvoering van de werkzaamheden is de ‘Gedragscode Wet natuurbescherming voor drinkwaterbedrijven (KWR, 2020)¹⁴ leidend. Het plangebied is zeer geschikt voor broedende vogels, waardoor het niet mogelijk is om te kunnen werken in de minst kwetsbare periode voor de zandhagedis, die loopt van april tot en met half mei. Het ongeschikt maken van het plangebied voor broedvogels is niet realiseerbaar. Door de werkzaamheden te starten voor de overwinteringsperiode van beide soorten en het treffen van mitigerende maatregelen, waaronder het afvangen en verplaatsen van de betreffende soorten, worden negatieve effecten op de rugstreepad en de zandhagedis zoveel mogelijk beperkt (zie ook de overwegingen hiervoor). Naar aanleiding van de door aanvrager ingediende reactie, is aan dit besluit een langere ontheffingsperiode verbonden. Zoals hiervoor onder het kopje ‘Zienswijze’ beschreven, wordt het project Winning 4, met de aanscherping van de voorschriften op onderdelen, op de best mogelijke wijze uitgevoerd, met de minste negatieve effecten voor de betrokken soorten.

¹⁴ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/06/Gedragscode-Waterbedrijven-20210602.pdf>
ODH462043

Natuurherstel maakt bovendien integraal onderdeel uit van de opgave van Programma Berkheide. Voor de uitvoering van het project Winning 4 is tevens een natuurvergunning noodzakelijk, welke separaat is ingediend. Deze aanvraag voorziet onder andere in het herstel en ontwikkeling van witte en grijze duinen, habitatype H2120/H2130.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door te werken conform de voorgestelde maatregelen, aangescherpt in de voorschriften, wordt schade aan de rugstreeppad en de zandhagedis zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten van de activiteit op de aangevraagde soorten op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo), de Waterwet (hierna: Ww) of de Visserijwet (hierna: Vw). Voor de Wabo is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wassenaar bevoegd gezag, voor de Ww is de Omgevingsdienst Haaglanden namens de provincie Zuid-Holland bevoegd gezag. Voor de Vw is de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland namens het ministerie het bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.9, tweede lid, van de Wnb worden verleend.